

Georg Radow

Programma In Solennitate Natalitia Dei Humanissimi Et Hominis Divinissimi Jesu Christi Orbis Redemptoris; ab Universitatis Rostochiensis Rectore Georgio Radovio, I.U.D. ac Prof. Publ. P.P. sub Sigillo Rectoratus

Rostochi[j]: Kilius, 1667

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn735663505>

Druck Freier Zugang

PROGRAMMA
In
Solennitate Natalitiâ
DEI HUMANISSIMI ET HO-
MINIS DIVINISSIMI
JESU CHRISTI

Orbis Redemptoris;

ab

UNIVERSITATIS ROSTOCHIENSIS
RECTORE

GEORGIO RA-
DOVIO, J. U. D.

ac Prof. Publ.

P. P. sub Sigillo Rectoratus.

ROSTOCHI,

Typis JOHANNIS KILII, Universitatis Typogtaphi,
Anno M DC LXVII.

Uiprisco ævo, veteriquè adeò fuere aut vixere fœ-
dere, Patres, Prophetæ, Regesquè, ii verò tenerri-
mo & Majoribus & ipsismet promissi MESSIÆ te-
nebantur desiderio, spequè tantùm non marcescen-
tes præstolabantur adventurũ, quem suo adfore tempore
certissimierant; nos verò venisse jamdudum, non tantùm
scimus, verùm etiam impensè gaudemus. Et profectò,
si rem aliquantò curatius pensites, fateri utiq; habeas, non
injuriã animos in eum præcipuè directos intentosquè fuisse,
qui, divinarum vi promissionum, restitutus, sine dubio, cre-
debatur, quæcunq; ADAMUS & per fraudem malitiamq;
SATANÆ, & per suamet culpam turpissimè petulan-
tissimequè perdidit. Sanè enim quod illuni atquè intem-
pestã nocte peregrinantibus, & per aspera viarum, ipsa
etiam sæpenumerò montium juga incedentibus, venire
usu sœvit, uti amœnæ lucis, quæ difficultati itineris me-
deatur, desiderio nimiooperè urgeantur, id his quoque,
qui optimè gnari conditionis suæ, nequè nescii essent, quàm
periculosam in hac mortalitate ac salebrosam ambularent
viam, quantisque præterea curis atquè laboribus attine-
rentur, contigisse; ipsosquè adeò etiam clarissimum illum
justitiæ Solem, qui fulgore suo, quicquid tenebris mersum,
dissecturus omne, quicquid umbrosum, nitidissimã perfe-
ctissimãquè luce collustraturus foret, lexcentis cotidiè votis
expetiisse, noctu verò etiã, cum maximo animorum prolubio,
somniauisse, nemo temerè mirabitur. Ceterùm hîc pro-
digiosum planè quid advertere liceat. Ille qui tot seculis
diversimodè præfiguratus atquè promissus, tamquè operosè
efflagitatus fuerat, uti ni accessum maturaret, vel ipsi cœlo
vim adlaturos, veteriquè possessione suã LIBERATO-
REM exturbaturos, quorum causa agebarur, existimares,
ille, inquam, ubi præsentem sese sticit tandem, à plerisque
ignoratur, à reliquis contemnitur, purgamentiquè ha-
betur

betur vicem; non nisi à paucis, quos sibi reliquias **DOMINUS**
 servaverat, agnoscitur. Nempè jam Synagoga judaica ani-
 mam agebat, eoquè processerat inscitia ac dementia usque,
 uti nec optaret, nec exspectaret **SERVATOREM**, qui,
 secundum oracula prophetarum, iniquitatem aboleret, &
 perennaturam justitiam adduceret; sperabatur autem, qui va-
 lidâ potentiq; manu a vitâ Regni dignitatē vindicaret, qui ce-
 terorū potentiā frangeret, & Romanos, quorū jam jugo atq;
 servitio implicarentur, sibi vicissim servire cogeret. Quū è
 converso in pejus indies prolapsæ res patriæ, & ruinosum im-
 perium, & excussum ferè è manibus **SCEPTRUM** argumento
 miserit esse debuisset, in procinctu stare illum, qui populo suo
 luculentiorē libertatē, quàm quæ ab hominibus dari quiret,
 regnūq; longè eo, quod hætenus possederant, eminentius
 recuperaret. Extat in hanc sententiam oraculū, quo de adven-
 tu **MASCIAH**, veri **REGIS**, nullum est omninò in veteri codice
 luculentius. Auctorem habens maximum, & in ipso vitæ mor-
 tisq; confinio constitutum **VATEM JACOBUM**; consignatūq;
 Gen. XLIX, 10. De quo in hodiernâ solennitate, sive fa-
 ri, sive commentari non nihil, lubido est. Et primò quidem,
 inibi שבת promissionem & durationem; secundò verò שילה
 adventum & manifestationem **VATES** complectitur. Illa est in
 verbis לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיְהוּדָה **NON RECEDET SCEPTRUM**
DE JUDA. Ubi non est profectò, quòd voculæ יסור exprimen-
 dâ significatione nimioperè defatigemur. Enimverò de deser-
 tione alicujus rei usurpatur in hâc quidem personâ semper: vi-
 dere in eam rem est locos Deut. XVII, 17. II. Sam. VII, 15. II. Reg.
 IV, 8. & 10. Prov. IX, 4. it. XXII, 6. estquè ita: recedere ab eo,
 cui aliàs adesse quid aut poterat, aut debebat. Jam igitur eo ipso,
 dùm non auferendum dicitur שבת, satis promittitur, Tribui
JUDÆ competiturum, inq; eâ inventum iri. Cæcerum,
 quid sit illud, quod ab eâdem Tribu non recessurum ait **VATEM**,
TES, adeòq; quid per שבת intellectum idem ipse velit, maximâ
 hætenus

hactenus contentione curatum inquisitumq; fuit. Celeberrima est sententia, per יְדוּ signari principatum & dignitatem, quam JUDÆ Tribus præ reliquis habitura sit; quam tamen ipsam modis non unis exponi videas. Sunt enim qui planè *Regiam* intelligant, quam in istâ Tribu reperire sit, usq; dum *MASCIAM* venerit; quiq; adeò arbitrentur, post etiam captivitatem *Babyl.* qui præ ceteris in eâ ipsâ eminent, atq; dominarentur, ex ipsamet oriundos fuisse. Quin in ipsâ illâ captivitate durasse *Synedrium*, in quo supremus, נָשִׁי dictus, ex Tribu semper *JUDA*, ad usq; *CHRISTUM*, prodierit. Sed enim longè id audacius adsertum est, quàm ut probari fulciriq; commodè possit. Enimverò & durante captivitate; *REMPUBL.* judaicam, quâ de heic omninò sermonem *VATI* esse, omninò arbitramur, recto adhuc steterit talo, & post eandem vel eminuisse. Imperatores ex hâc solâ Tribu, vel caput *Synedrii* ex eadem semper fuisse, id verò tum apodicticè demum firmabitur, quum locusta pariet *Lucam Bovem*. Sicut enim ante *Davidem Mosche Levites, Josua Ephraimites*, & ex iudicibus unus atq; alter; *Saul* tandem *Benjaminites*, imperitarunt; ita Regio *Davidis* per captivitatem sublato imperio, qui Reges & *REMPUBL.* judaicam inquirere satagit, frustra ab omni est parte, lateremq; lavat. Poterant quidem *Judæi* eâ, de quâ toties dictum est, captivitate, tranquillitate quadam gaudere suâ, quam hodiernum aliquibus in locis satis eximiam tenent; sed *REMPUBL.* tamen eorundem, quidquid hujus fuerit, non demonstrat. Quam profectò extra suam terram, nec habuerunt, nec habituri sunt unquam. Porro reperire aliam adhuc est sententiam, quæ per יְדוּ significatum id omninò velit ipsum, quod adeò à Tribu *JUDA* recessurum sit nunquam, uti ne momento abesse ab eadem debuerit, potueritvè. Hoc igitur manui, à *JUDA* non abituram *VIRGAM TRIBULEM*; h. e. non desituram esse tribum peculiarem, à reliquis non distinctam modò, sed &, ratione Majorum, easdem supergressam. Notare, enim יְדוּ frequentissimè in Sacris *Tribum*, notius esse longè quam

quàm uti probari iusto indigeat prolixius. Sed & tertio invenias, qui per וְצַב *virgam percutientem & affigentem*, signari ajant, quemadmodum ea vox non omninò nullis Scripturarum locis accipiatur. Ceterum hæc jocularis est & ineptissima sententia, si huic quidem textui accommodetur. Neque enim percussiones afflictionesque habere ibi temerè locum poterunt, ubi mera sunt prosperitatum fortunarumque præfagia. Aut onerari tristibus ea minimè existimanda est Tribus, quam non nisi eximiis benedictionibus senex parens prosequitur. Nos in arduo negotio mediam ingressuri viam, id in vaticinio proponi, aut per וְצַב significari arbitramur: JUDÆ Tribum, illam, quæ semel jam inde à Davidis atque SALOMONIS temporibus (ad ipsa enim potissimum respectari opinamur) eidem collata, inque quâ solidissimè fundata, auctoritatem, dominiique judaici eminentiam *ab omni parte* non deperdituram, usque dum MASCHIAH venerit. Ipsi profesto judæi, qui eruditione & dignitate quadam supereminent, à וְצַב de potestate atque imperio acceperunt. Pro hac enim est sententiâ triplex *Targum*; sunt Hæbrei veteres Talmudici; est codex *Sanhedrin*; prout recentiores *Kimchi, R. Salomon Aben Esra* &c. Est itaq; quasi diceret VATES: quanquam reliquæ Tribus diu ante MESSIÆ adventum in servitutem nunquam terminandam abducendæ sint, & Regnum atque Respub. eorundem penitus evertenda, non tamen à Tribu JUDA, alteroq; populo, qui ei adglutinabitur, *Gentisq; Judaice* nomen ab eodem recipiet, remotum iri SCEPTRUM, i.e. Imperii (uti expositum) Majestatem. Conferri omninò meretur locus Zach. X.)) tanquam eximiè in rem præsentem (cui mirè est illustrandæ) facturus. Ut adeò ex hac interpretatione atque sententiâ sequatur, ex quo tempore SCEPTRI jus atque eminentia semel esse Judæorum cæperit, mansisse eorundem, ad definitos usque MESSIÆ dies, etsi mutatus interdum Reip. sit status, ac penes Optimates modò Pontif,

INSTRUMENTA

Pontificesq; , modò penes Reges Principesq; summa fuerit Im-
 perii, Nimis enim ineptire certum est, qui in arctum hic desili-
 ant, & nominis hujus honorem haud pertinere, nisi ad REGES,
 autument. Sanè enim, quicunq; populus suâ quadam Republ.
 suisq; legibus utitur, is rectè gloriari de imperio, deq; SCEPTRO
 potest. Sed neq; illud quidem nostra interesse arbitramur, quâ
 de Gente aut Tribu fuerint, qui res judaicas moderati sint re-
 xerintq; , Et si enim per annos benè multos Regnum tenuerint *Le-
 vita Hasmonæi*, fuit tamen nihilominus Respubl. Judæi populi.
 NERONI Casati ab sapientissimo Magistro SENECA dictum:
Non Respubl. Principis, sed Principem esse Reipubl. Neq; profectò
 alia fuit sententia ULPIANI JCTI. Is enim *Majestatis crimen esse*
id demùm ait, quod adversus populum Romanum, vel adversus secu-
ritatem ejus committitur. l. i. §. 1. ff. ad legem Jul. Majest. Utiquè
 iis vixit temporibus ULPIANUS, quibus nec jussus amplius, nec
 suffragia populi essent; sed imperium atq; rerum summam Cæ-
 sares tenerent: & tamen, qui curatissimè definire cuncta adso-
 let, *Majestatem esse Populi* ait. Ceterùm progrediamur, tempus
 est. Additur in oraculo $\tau\alpha\ \omega\beta\omega$ etiam $\rho\rho\mu\mu$. Qui quis sit, ex
 locorum Scripturæ, Num. scilicet XX, 13. Deut. XXXIII, 21. Esai.
 XXXIII, 22. Pf. CIX, 9. collatione liquebit. Constabitq; adeò $\rho\rho\mu\mu$
 illum dici, qui legū sanciat auctoritatem, sartam eandè rectamq;
 conservet, custos sit tabularum, vigorem earundem urgent, iis-
 què tum promulgandis, tum declarandis, tum verò tuendis et-
 iam, omnem laborem operamq; impendat. JUDÆ verò Tribui
 id præ reliquis concessum, quippè in quâ eximium jugiter exti-
 terit Legum tutandarum studium, in ipsâ quoq; Babyl. non ex-
 tinctum captivitate, si habenda fides est iis, qui utiq; $\alpha\iota\chi\mu\alpha\lambda\omega\tau\acute{\alpha}\rho\alpha\iota\varsigma$
 $\chi\alpha\iota\varsigma$ inibi viguisse commemorant. Quâ de re præclare eruditissi-
 mèq; more suo, dissertantem videre licebit *Casaub.* Exercit. Ba-
 ron. i. Num. 4. p. 14. Sed enim verò quomodò ipse ille $\rho\rho\mu\mu$ dica-
 tur non recessurus $\mu\epsilon\delta\iota\omega\pi\epsilon\delta\upsilon\mu\ \epsilon\iota\upsilon\varsigma$, *è mediopedum ejus*, non omnium
 eadem est sententia. Sunt qui velint $\sigma\mu\mu\iota\omicron\upsilon\ \iota\epsilon\gamma\omicron\upsilon\ \epsilon\sigma\tau\iota$ esse, honestam
 orationem

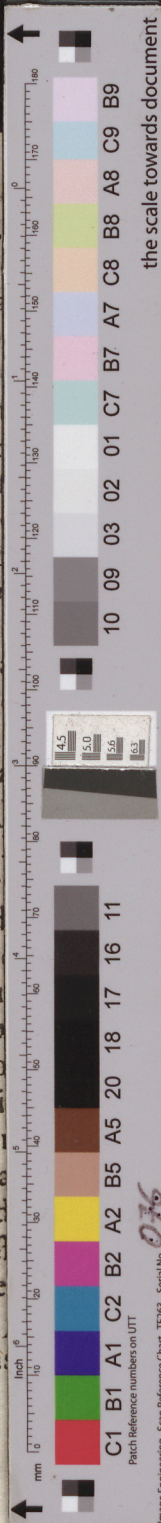
orationem, quâ res obscæna ceteroqui decorè exprimat, quo genere dicendialibi quoquè Scriptura S. utatur. Sed non est ad palatum nostrû quidem interpretatio. Sequimur potiùs sententiam eorum, qui indicari rentur, Legislatoribus, juris æquiquè defensoribus & Professoribus non carituram hanc Tribum, non defuturos eos *è medio pedum ejus*, in eâ versaturos, semperq; inveniendos, uti REIP. judaicæ invigilent, usq; dum veniat SCHILOH. De quo ipso tanquam alterâ, & principe quidem oraculi parte, compendio jam porrò sedet agere sententia. Sanè vel ipsos inter judæos oppidò reperire sit paucos, qui per משיח (quomodo unq; vocabulum interpreteris, aut undecunq; derives) MESSIAM non intelligant. In paraphrasi *Onkelosi* exponitur MESSIAS, cujus sit regnum: In *Jonathanis*, REX MESSIAS: In *Jerosolymitana*, itidem REX MESSIAS. His paraphrastis, præter Mosen & Prophetas, alios antiquitate vel auctoritate excellentiores Scriptores judæi nō habent. Consentunt dein eximii quiq; Rabbinii alii, *Bebai, Raschi, Kimchi, Codex Sanbedrin* &c. Quùm itaq; complura ante secula imperium omne à JUDA ablatum sit, jam pridem MESSIAM venisse necesse est. Enim verò prædicit & promittit sanctissimus *Patriarcha*, venturum ante SCHILOH, quàm auferatur SCEPTRUM, atque adeò usq; ad MESSIAM judæis superstitem fore REMP. Ceterùm ablatum verè est imperium, & eversa RESP. & abolita omnis penitus judæorum potestas atq; jurisdictio, anno demum sexto & trigésimo, postquam SCHILOH, terris his relictis, in cœlos jam ad Patrem suum ascenderat. Lapsi itaq; inde eb excidio huc sunt usq; anni sexcenti & mille; spesq; vel ulla restitutionis futuræ promissio omninò decollavit. Nisi fors principatum, quo in *Bagded* vel *Babyloniâ* hodiernum judæi potiantur, adeoque quendam Exulum principem משיחא dictum, admissuri simus. De quo utique multa magnificè pomposèq; adfert in itinerario *Tudensis Benjamin, Abrahamq; Zacuth in juchasin*. Nobis certè inter nugas meritò, anilesq; inter fabulas, vel ipsa inter deliria, quicquid

quicquid ejus fuerit, recensetur. Figmento cetero qui resellendo præclaram operam impendit summus inq; istis studiis exercitissimus VIR, *Constantinus L. Empeur*, præfat. in *Benjam.* Qui utiq; hîc lectitari considerariq; merebitur. Nos finire non ex oraculi quidem, quod tractamus, dignitate, sed ex ipsâ pagellarum jubemur angustia. Abs vobis verò, CIVES ACADEMICI, STUDIOSI præcipuè JUVENES, quid cum publica temporum calamitas, tum sanctissima FESTI hujus solennitas exigat, nec ignoratis, nec, ut nostra quidem de vobis spes est, negligetis. Tantò autem majori diligentia & lubentia in iis eritis, quantò magis abs nobis probari intelligitis. **MAGNUM EST PIETATIS MYSTERIUM: DEUS CONSPICUUS FACTUS EST IN CARNE.** Id ipsum non animis solum versare vestris, & quæ eò faciant, Scripturæ oracula, considerare; verum etiam publicè eorundem interpretibus, cum singulari modestia, attentioneq; operam dare: Deum in cætu fidelium mente & voce laudare, æternoq; PATRI, promisso in carnem FILIO, pro revelatâ veritate, pro conservatâ hæctenus apud nos Ecclesiâ, pro adfertis pietatis & sapientiæ studiis devotissimas agere gratias conveniet. Quin in rem porro insignitè facturum sit, orare & vota concipere, uti calamitatibus, quibus pressi tot sumus annos, clementer idem ipse Deus mederi, communemq; Germanicæ REIP. navem è procelloso pelago, quo jactari identidem, visa est, & hodienuum subindè concutitur, in portum tandem deducere dignetur. Etiam *beneficentia & commiserationis ne obliviscamini*; ut quibus impensius, quàm ullis sacrificiis, delectetur NUMEN. Quàm verò petulantia & intemperantia vos dedecet, ætatemq; vestram debilitat, tam procul utramq; habebitis. Deniq; in triumphos & juba effusi canetis: Gloria in Altissimis DEO, & in terris pax, & erga homines benivolentia. Ita enim commodissimè τὴν ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίαν interpretaturi videbimur.

orationem, quâ res obscæna ceteroqui
 genere dicendi alibi quoquè Scriptura S.
 palatum nostrû quidem interpretatio. S.
 tiam eorum, qui indicari rentur, Legisla
 defensoribus & Professoribus non caritu
 defuturos eos è medio pedum ejus, in eâ v
 veniendos, uti REIP. judaicæ invigilent,
 LOH. De quo ipso tanquam alterâ, & pr
 parte, compendio jam porrò sedet agere
 inter judæos oppidò reperire sit paucos,
 docuâq; vocabulum interpreteris, aut ut
 SIAM non intelligant. In paraphrasi *Om*
 SIAS, cujus sit regnum: In *Jonathanis*, R
solymitana, itidem REX MESSIAS. His p
 sen & Prophetas, alios antiquitate vel au
 Scriptores judæi nō habent. Consentiu
 bini alii, *Bechai*, *Raschi*, *Kimchi*, *Codex San*
 complura ante secula imperium omæ à
 pridem MESSIAM venisse necesse est.
 promittit sanctissimus *Patriarcha*, vent
 quàm auferatur SCEPTRUM, atque ad
 judæis superstitantiem fore REMP. Cet
 imperium, & eversa RESP. & abolita om
 potestas atq; jurisdictio, anno demum sex
 quam SCHILOH, terris his relictis, in co
 um ascenderat. Lapsi itaq; inde eb exci
 ni sexcenti & mille; spesq; vel ulla restit
 fio omninò decollavit. Nisi fors principa
Babyloniâ hodiernum judæi potiantur, ad
 lum principem *גולת שני* dictum, admiss
 què multa magnificè pomposèq; adfe
 lensis *Benjamin*, *Abrahamq;* *Zacuth* in
 inter nugas meritò, anilesq; inter fabula

imatur, quo
 d non est ad
 tius senten
 ris æquiquè
 ribum, non
 emperq; in
 niat SCHI
 em oraculi
 nè vel ipsos
 (quomo
 rives) MES
 itur MES
 AS: In *Jero*
 præter Mo
 ellentiores
 quiq; Rab
 Quum itaq;
 um sit, jam
 prædicit &
 SCHILOH,
 MESSIAM
 m verè est
 judæorum
 imo, post
 Patrem su
 t usq; an
 ræ promif
 Bagded vel
 ndam Exu
 De quo uti
 ario Tude
 obis certè
 ter deliria,
 quicquid

the scale towards document